

KAPTÁR

XXII. évf. 1. (117.) szám

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei könyvtárak híradója

2013.

Szurmay Ernő
köszöntése

Modla Dezsőné:
Negyven évem a
Verseggy Könyvtárban

Dr. Horváth Attila
Fény – Árnyék

Lóczi Melinda:
A jásziványi könyvtárat
is megérintette
„a változás szele”

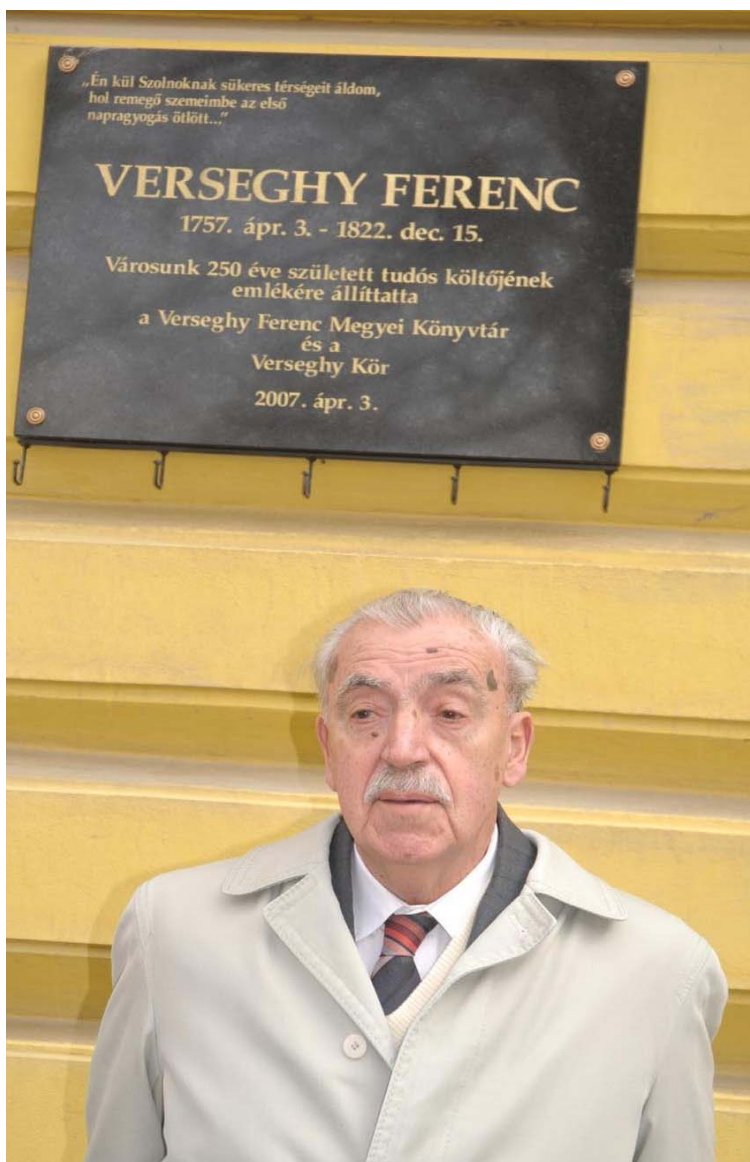
Sztrunga Brigitta:
Hírek Tiszagyendáról

Bujdosó Katalin és
Nagy Ildikó:
Játéktan

Illés Julianna:
Ellátórendszer -> KSZR?

Némethné Matastik
Magdolna:
Az MKE hírei

Lászlóné Nagy Ilona:
Bemutatkozás

Szurmay Ernő, a nyugalmazott pedagógus, irodalom- és művelődéstörténész, továbbá iskola- és könyvtárigazgató, illetve Verseggy Ferenc életművének kutatója és gondozója jeles évfordulót ünnepelt január 19-én, ekkor volt 90 esztendő.

Az ünnepeltnek ezúton is nagy tisztelettel gratulál a megye valamennyi könyvtárosa.

(Csabai István felvétele)

Negyven évem a Verseggy Könyvtárban

Negyven évet nagyon nehéz pár mondatba besűríteni, hiszen az életem legboldogabb (férjhez mentem, 2 gyermekem született, diplomát szereztem, unokám született, fiaim sikerei), s legszomorúbb (elvesztettem szüleimet, sógoromat, fiam betegsége) időszakai ezen idő alatt játszódtak le, itt e könyvtár falai között.

Olyan régen volt, s mégis mintha tegnap történt volna... Szurmay Ernő, a Verseggy Könyvtár igazgatója 1972. májusában az érettségink előtt bejött az osztályterembe, s megkérdezte: Ki szeretne a könyvtárban dolgozni? Úgy emlékszem, gondolkodás nélkül (azt hiszem, még most is jellemző rám, hogy hirtelen döntök – jól vagy rosszul, az csak később derül ki), felnyújtottam a kezem. Visszatekintve erre a 40 évre; ekkor jól döntöttem.

Az itt töltött időm két részre osztható: 25 év a titkárságon, s 15 év könyvtárosként a területi szolgálatnál.

Már kevesen vagyunk, akik emlékezünk még arra, hogy a múzeum épületében az első emeleten volt a Kossuth térre néző szobákban a titkárság, az igazgatói szoba és a feldolgozó osztály. A hátsó „fertályon” a gazdasági osztály, a két igazgatóhelyettes szobája (Ecseki Jánosné, Pápay Lászlóné – sajnos már egyikőjük sincs közöttünk) és egy szűk, folyosószerű szoba, ahol kaptam egy „falatnyi” helyet, egy ma már múzeumba illő mechanikus írógéppel. Szerettem gépelni, még a mai napig is szeretek, ezért is választottam akkor ezt a szakmát. A következő évben jöttek a Papp-lányok. Annival együtt Szurmay Ernő egy leíró csoportot hozott létre Nagyné Jucika titkárnő vezetésével.

Szűcsné Maca Jucika nyugdíjas búcsúztatóján ezeket a strófákat írta rólunk:

„Titkárság-csoportban a 3 grácia: Jucika a vezető helyettese Jutka, Anni meg a „pontja”.

Nevettek nagyokat, jókedvűek voltak,
Közben a munkával is gyorsan haladtak.”

Nagyon sok kiadványt, jelentést, szakfelügyeleti anyagot gépeltünk, több tízezer oldal is lehetett. Csak egy párat említek, mely hirtelen eszembe jut: a szolnoki Művésztelep művészeiről bibliográfiai sorozat, ajánló bibliográfiák, Verseggy Ferenc bibliográfiája, a Néplap repertórium, a Rövid Úton c. pedagógiai folyóirat, az Együtt c. könyvtári híradó, s természetesen a „Verseggy Könyvtár, mint tudományos műhely” jegyében megjelentetett Verseggy Ferenc művei, kiadatlan írásai, majd a Verseggy emléküléseken elhangzott előadások

anyagai több kötetben „In memoriam Verseggy Ferenc” címmel. Az én feladatomból volt ezeknek a kiadványoknak a terjesztése, nyilvántartása.

A felsorolt gépelési munkák mellett sok-sok rendezvényt lebonyolítottunk, végigasszisztáltunk. Abban az időben nagyszabású Ünnepi Könyvhetek voltak, rengeteg előadóval, íróval, költővel.

És valóban, ahogy Maca írta: vidáman, jókedvűen.

Tehát 1972. augusztus 1-jén kerültem a könyvtárba, s a következő évben már férjhez mentem. Férjem a mai napig hűséges társam, mindig mellettem állt, mondhatni tiszteletbeli könyvtáros lett. 1974-ben és 1975-ben megszülettek a fiúk.

Emlékszem, mikor Gábor születése után 3 hónappal bent jártam a könyvtárban, feltették a szokásos kérdést: S mikor lesz a második? Én pedig büszkén közöltem, 9 hónap múlva. Lett nagy csodálkozás. Hát ez is hirtelen döntés volt, de a mai napig örülök, hogy így döntöttünk.

Mindig készen voltam az új dolgok, új technika befogadására. A mechanikus írógépet követte az elektronikus írógép, melynek már volt memóriája, így a katalóguscédulákat is gyorsabban lehetett gyártani, mint az indigós, vagy éppen a stenciles módszerrel.

Akkor még nem tudtam, hogy a katalóguscédulán mit jelentenek a pontok, kötőjelek, vesszők, pontosvesszők, s főleg a helykihagyás, csak próbáltam minden szöveget rászorítani a katalóguscédulára, a feldolgozó osztály nagy bánatára.

Természetesen akkor is történtek beázások, hol itt, hol ott kellett láncot alkotva menekíteni a könyveket. Átélttem több felújítást, költözést, igazgatóváltást, igazgatóválasztást.

Részt vettem a társadalmi és közéletben is. Voltam KISZ-titkár, szakszervezeti bizalmi, s egy évig párttag is. Mindezeket azért vállaltam, mert szerettem a közösségi életet, az emberekért tenni valamit. Nagyon jó érzés visszaemlékezni a KISZ-kirándulásokra, a szakszervezeti vacsorákra, tapasztalatcserékre, közös szilveszterekre, farsangokra, sőt még a szakszervezeti tüntetésekre is. Tudom, hogy néha (vagy lehet többször) nagy volt a szám, de sosem szerettem az igazságtalanságot, s ha ilyet tapasztaltam, mindig szóvá tettem. Ahogyan egy főiskolai tanárom írta nekem Márai Sándortól idézve: „Az életnek értéket csak az a szolgálat adhat, amellyel az emberek ügye felé fordulunk. Ember vagy, tehát ember módra és az emberek között kell élned. Ember módra élsz, ha igazságosan élsz.”

A fordulópont 1997-ben következett be, amikor felépült az új könyvtár, s birtokba vettük. Bevezetésre került a Textlib könyvtári integrált rendszer, melynek előkészületeiben én is részt vettem. A beiratkozott olvasók adatait gépeltem be, majd az átköltözés után megtanultam a honosítást, leírást is. Így egyszeriben a titkárság helyett a területi szolgálaton találtam magam. Először Csáti Péterné, majd Illés Julianna beosztottjaként, munkatársaként. Bevallom őszintén, egy kicsit megbántódtam, mert a titkárságon szerettem dolgozni, de azóta már belátom, így volt nekem a jobb. Hiszen ennek egyenes következménye lett; 1998-ban elvégeztem a könyvtáros asszisztensi tanfolyamot, majd egy hirtelen döntéssel jelentkeztem a főiskolára, s 50 évesen, 2003-ban megkaptam a diplomám. Mondhatom, ezt a hirtelen döntésemet sem bántam meg.

A területi szolgálatot pedig nagyon megszerettem. Némethné Matasztik Magdival a mi csoportunk ismét „3 grácia” lett. Jól tudtunk együtt dolgozni. Kiegészítettük egymást, tanultunk egymástól. A munkám nagy részét az ellátórendszer gondozása tette ki, de azért sokrétű volt a feladatom: pályázatok írása, rendezvények szervezése, közvetítése a kistélepülésekre, beszámolók készítése, statisztika, a vidéki kollégák munkájának segítése, s sok esetben csak a problémáik meghallgatása. Örömmel vettem részt a Minőségbiztosítás a könyvtárban c. projektben, s a segédkönyvtárosi képzésben, mint előadó. Autodidakta módon kicsit beletanultam a Corvina-rendszerbe, s ha kellett kölcsönöztem a pultban. Még a feldolgozó munkába is „beleszagoltam egy kicsit.”

Ha szükség volt rám, akkor a gyerekkönyvtárban tájékoztattam, vagy éppen mint „boszorka” vettem részt a bábműsorban! (Azt mondták, hogy csak magamat kellett adnom!)

Itt köszönöm meg az osztályvezetőimnek, hogy önállóan dolgozhattam, megbeszélhettem velük ötleteimet, problémáimat, s mellettem álltak, ha szükségem volt rá.

Jó szívvel gondolok erre a 40 évre. Sajnálom, hogy többen már nem lehetnek közöttünk, hogy velem ünnepeljenek. Annak viszont nagyon örülök, hogy ilyen sokan vagytok jelen. Kívánom mindenkinek, hogy a könyvtár helyzete megoldódjon, a körülmények minél előbb jobbra váljanak, s továbbra is olyan örömmel tegyétek dolgotokat, mint ahogyan azt én tettem. Biztos, hogy hibáztam is, mert örök mondás: „csak az hibázik, aki dolgozik”, de próbáltam mindig a legjobb tudásom szerint lelkiismeretesen dolgozni. Köszönöm minden kollé-

gának az irántam tanúsított szeretetét, jóindulatát, kedvességét.

Természetesen nem örökre búcsúzom, jövők könyvet kölcsönözni, jövők, ha kell bábozni, ha kell énekelni, s néha csak úgy benézek, megtudni, hogy mi újság a könyvtárban. Mert ez volt a második otthonom!

Modla Dezsóné
nyugdíjas könyvtáros

Gondolatok egy életpálya és egy könyv kapcsán

Dr. Horváth Attila: Fény – Árnyék : egy hivatásról-életmetszetben

Minden szakmának vannak nagy generációi. Így van ezzel a közművelődés is. Nevezhették e HIVATÁST művelőket - így, csupa nagybetűvel - népművelőknek, közművelődési szakembereknek, kultúrosoknak, kulturális menedzsereknek, művelődésszervezőknek stb... a lényeg sohasem ezen múlt. Sokkal inkább azon, hogy ez valóban egy HIVATÁST, a közösség művelődéséért való elkötelezettséget jelentett. Van, aki szinte „küldetesként” élte meg, s olyan is, aki szerényen tette a dolgát a hétköznapiakban. Elismert emberként szűkebb helyi közösségében és a széles országos szakmai közegben egyaránt. Horváth Attila ilyen népművelő. A „Közművelődés nagy generációjának” egyik tagja. Jómagam őt követően két évtizeddel később, egy újabb generációt képviselve kerültem a pályára. Nevével az első pillanattól kezdve találkozhattam a szakma számos területén, a módszertani munkától kezdve a szakfelügyeletig, a kis települési közművelődéstől a „gyermekeként” dédelgetett és szeretett kulturális turizmusig. S bár „papíron” már nyugalmazott népművelő, szinte nincs olyan országos rendezvény, program, ahol ne futnánk össze. Nem beszélve arról, hogy mai napig ő a Magyar Népművelők Egyesülete választmányának – a megyei szervezetek képviselete – elnöke. Gyakorlatilag fél évszázada a pályán van. Jó kondíció és a szakma iránti elkötelezett kitartás kell hozzá. Fél évszázad nagy idő. Voltak benne „daliás” korszakok és „korszakos” daliák is. Horváth Attila nagy időket élhetett meg és a szakma legnagyobbjaival dolgozhatott együtt. S hogy irigylésre méltó-e ez az életpálya? Hogy megítéljük, ahhoz el kell olvasni a könyvet, melyben lehet nosztalgizálni, jókat nevetni és mosolyogni, alkalmanként a fejünket csóválni, de legfőképpen okulni!

Sajó Attila
a Magyar Népművelők Egyesülete elnöke

A jásziványi könyvtárat is megérintette „a változás szele”

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Verseghy Ferenc Könyvtár és Művelődési Intézet és Jászivány Község Önkormányzata között 2012 decemberében létrejött a megállapodás, melynek értelmében a megyei könyvtár – mint anyaintézmény illetve könyvtárellátási központ -, célzott anyagi forrás segítségével látja el a rendszerhez csatlakozó hátrányos helyzetű kistélepülési könyvtárakat. 2013. március 14-én a megyei szakemberek felmérték a helyi könyvtárhasználati lehetőségeket. Takáts Béla szakmai igazgatóhelyettes úr részletes tájékoztatást adott a megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer kiépülési folyamatáról, a kapcsolódó könyvtárak feladatairól, kötelesegeiről, lehetőségeiről, valamint a program keretében létrehozott adatbázis és levelezőrendszer használatáról.

Jásziválynak az 1-1000 fő lakosú települések kategóriájában 668.300 Ft támogatást ítélt meg, melyből mintegy 120.000 Ft időszaki kiadványok beszerzésére fordítható, a fennmaradó összeg pedig - a megyei könyvtár és a Könyvtárellátó Kht. szerződése alapján meghatározott listából -, egy közös adatbázisból válogatva használható fel új dokumentumok beszerzésére. Az első rendelés határideje március végén volt, azóta folyamatosan bővül a kínálat, s a lehetőség is, hogy végre az olvasói igényeknek megfelelő új kiadású könyvekkel teljenek meg a polcok.

A szakmai könyvtárlátogatáskor megállapították, hogy a helyben található könyvtári állomány még mintegy harmada-negyede szorul selejtezésre tartalmi avulás, elhasználódás, rongálás, illetve a dokumentum iránti érdeklődés hiányának következtében. Ennek megfelelően áprilisban elkezdődött a szakfelügyelet által már előzetesen is javasolt, most újra megbeszélte könyvek átvizsgálása és a szükségtelenek kivonása az állományból. Ez a folyamat valószínűleg hosszabb időt vesz majd igénybe. A feleslegessé vált kötetek egy helyi olcsó könyvvásár keretében kiadásra kerülnek, ami pedig nem kel el, az nagy valószínűséggel újrahasznosításra kerül.

Időközben a folyóirat-rendelés is révbe ért, májusban pedig meg is érkeztek az első időszaki kiadványok. Nagy az érdeklődés minden korosztálynál. A napilapnak nagy sikere van és a sportújságoknak is, de más témák szerelmesei is előszeretettel forgatják az újságokat, magazinokat.

Különösen kedveltek a kertészkedéshez illetve a kreatív ötletekhez, hobbyhoz, kapcsolódók. Ez utóbbinál még pótkiadványok rendelésére is szükség volt. Az alábbi periodikákból lehet választani a használóknak:

Napilap: Új Néplap

Hetilap: Képes sport

Havonta: Autó-motor; Horogra akadva; Természetbarát turista magazin; Ifjúsági magazin; Thomas a gőzmozdony; Buci maci; Praktika; Ötlet mozaik; Ezeremester 2000; Kerti kalendárium; Könyv, Könyvtár, Könyvtáros

Kéthavonta: Kismama; Otthonok és kertek; Természetbúvár

Negyedévente: Eső; Tina konyha

2013 őszétől lehetőség nyílik a helyi könyvtári állomány számítógépes feldolgozására, melyhez a szolgáltatást nyújtó könyvtár ad szakmai és technikai segítséget, oktatást.

2013. március 1-jével elindítottam egy rejtvényfejtő foglalkozást kéthetes időközökkel. A létszám változó, de kistélepüléshez mérten elfogadható. Van érdeklődés, s ez már önmagában megéri, hogy foglalkozzák a témával.

Közben az anyák napi műsor is lezajlott az előzetes próbákkal együtt. Itt sikerült egy kicsit becsalogatni az ifjúságot a könyvtárba. Ezt a lehetőséget szeretném bővíteni egy nyitva tartás változással, melyet a nyári szünet után vezetnék be. Ez elsősorban a gyerekek, gyerekes családoknak kedvezne - főleg a szombat délelőtt, hiszen egész héten más településen járnak iskolába, munkahelyre, s hétköznap nem nagyon sikerül nekik ide eljutni. Remélem, hamarosan becsábulnak ők is. Addig is igyekszem megteremteni a megfelelő körülményeket a fogadásukra.

Lóczy Melinda
Községi Könyvtár, Jászivány

Hírek Tiszagyendáról

Pár mondatban szeretnék bemutatkozni: Sztrunga Brigittának hívnak. Tiszagyendán élek három gyönyörű gyermekemmel tizenöt éve. Előző évben a helyi Teleház vezetője voltam. Idén a Teleház mellett 2013 márciusától kaptam meg a Művelődési Ház és Könyvtár vezetését. Tiszagyendán.2012-ben a rendezvények hangtechnikáját bonyolítottam, az idén számos jól sikerült programot szerveztem.

A tavaszt két farsanggal nyitottuk. Az elsőt a helyi ovisoknak szerveztük, a másodikat a helyi általános iskolásoknak és kedves családjuknak.

A kellemes hangulatú jelmezes felvonulások után zeneszóval zártuk rendezvényünket.

A nőnapot a helyi Szivárvány Asszonykóruval együtt szerveztük meg. Több település nyugdíjas klubjait meghívtuk és egy táncos-zenés, hangulatos délutánt tartottunk ebéddel.

Március 15.-re a gyerekszínjátészó csoportot tanítottam be Németh Péter: Szerelmem Eleftheria című darabjának előadására. A Polgármester úr beszéde után a Szivárvány asszonykórus énekelt, majd a gyerekek előadása következett.

Május elseje a falu életének egyik legnagyobb összejövetelének ideje. Előző este, április 30.-án a játszótéren tábor tüzet csináltunk, és boszorkányt égettünk, majd estig táncolhattak a megjelentek a tűz körül.

Másnap reggel lovas kocsis felvonulással nyitottuk és zenés ébresztővel. A kunhegyesi Olas-Tiszafia Hagyományörző Egyesület kun harcos bemutatót tartott. Megismerkedhettek a jelenlévők múltunkkal, a kun harcosok öltözködésével és életével. Majd a gyerekeknek sorversenyek következtek. Egész nap arcfestés, ugráló vár várta a gyerekeket. Délután „kun vitézzé” avatták a legügyesebbeket, akiknek sikerült teljesíteni az Íjászcsoport feladatait. Ezt követően focimeccsekkel zártuk a napot.

Nagyon fontosnak tartom közösségfejlesztőként is az ilyen programokat, ahol a falu apraja nagyja tud találkozni. Nagy szükségét érzik a társas kapcsolatoknak, sok a magányos, munkanélküli ember. Kicsit kiszakadnak a mindennapok monotonitásából ezek által.

Tervezünk számos rendezvényt a nyárra, a falu gyermekeinek bevonásával. Nagyon várjuk augusztus 20.-át. Az őszi pedig szüreti bállal készülünk, és az „összefogás” könyvtári rendezvénysorozatával.

A Művelődési ház épületében található a község könyvtára. A könyvtárunkra nagy felújítás vár, nyílászárócserevel. A tavalyi évben a Művelődési ház termének parkettája lett újralakozva. Rendezvényeinkkel egyre több embert vonzunk be a közösségi életbe és a könyvtárba is.

Köszönöm figyelmüket! Egy számomra nagyon fontos idézettel szeretnék búcsúzni Önöktől:

„Ember vigyázz, figyeld meg jól világot:

ez volt a múlt, emez a vad jelen, -

hordozd szivedben. Éld e rossz világot

és mindig tudd, hogy mit kell tenned érte,

hogy más legyen.”

Sztrunga Brigitta

Könyvtáros és Művelődési Ház vezető

Kaptárból a Kaptárba, avagy játékok Pécsen

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete "Játéktan" címmel továbbképzést szervezett a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával a pécsi Tudásközpontban 2012. november 16-17-én. Örömmel képviseltük megyénket ezen a rangos, kiválóan szervezett konferencián, továbbképzésen. Különösen azért, mert a helyszín Európa kulturális fővárosa- Pécs volt. A szakmai képzés résztvevői a játék tudományos megközelítéséből kiindulva neves, szakavatott előadók segítségével tekinthették át azt, hogy a játékot, mint örömszerző tevékenységet, hogyan tudják alkalmazni célcsoportjaik megalégedése és szakmai munkájuk – oktatás, könyvtárhasználat, múzeumpedagógia, tehetséggondozás, személyiségfejlesztés – sikere érdekében. A téma feldolgozása és az e téren bírt kompetenciák fejlesztése egy olyan terület, melyet naprakészen kell tartani, és a mindennapi munka során folyamatosan kell alkalmazni.

A gyerekek és felnőttek életében egyaránt fontos a játék, az ismeretátadás/ismeretszerzés egyik leghatékonyabb módja, mely elősegíti a könyvtárosok szakmai kapcsolattartásának megújítását, és a munkakapcsolatokhoz szükséges együttműködés megerősítését. Az előadók és előadások egyszerre voltak tudományosak és szórakoztatóak, sok-sok megközelítésből jártak körbe a játék kérdését például biológiai, pedagógiai, pszichológiai, fizikai szempontból is.

Számunkra szakmailag és emberileg két előadás adott sokat: *Dr. Zalay Szabolcs: A játék szerepe az ember életében. A játék fajtái* címmel tartott magával ragadó, érzelmes előadása és „ *A kiállított tárgyakhoz nyúlni kötelező!*” *Interaktív játékos ismeretterjesztés: Labor- Interaktív Varázstér*, melynek előadója Szász János fizikus volt.

Ezek hatására elgondolkoztuk munkánk komplexitásán és egyetemességén, azon, hogy amit adunk, azt kapjuk vissza és, hogy minden mindennel összefügg.

A szervezés szeretetteljes, baráti és profin összehangolt volt, éreztük a gondoskodást. Köszönjük, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesülete lehetőséget nyújtott a rendezvényen való részvételhez.

Bujdosó Katalin és Nagy Ildikó

Petőfi Sándor Művelődési Ház és Könyvtár,

Jászfényszaru

Ellátórendszer -> KSZR?

Könyvtártörténeti írásnak nem nevezhető, hiszen messze van a teljességtől, szubjektív, mert személyes és általam válogatottak, kiemelték, sőt: kiragadottak a példák, de a hasonlóságok lehetnek igazak is és a kivételek erősítik a szabályt...

Amikor még csak a magán-, egyházi-, iskolai-szakkönyvtárak idejét éltük, akkor is voltak kivételek: ilyen érdekes kivétel volt a Fejér Megyei Olvasótársaság könyvtára (1840-1846), mely a megye hat nagyobb településén „kültárat” létesített, *s mind az újságok, mind a könyvek háromhavonkénti cseréjéről és köröztetéséről gondoskodott a fő könyvtárból a kültárakba, s innét sorban, de változtatott renddel kivihetők az újabbakkal felváltott előbbi számok.*

A kiegészítés után fontos feladat volt a falusi lakosság műveltségének emelése. Erre a célra a tudományos és szakkönyvtárak nem alkalmasak, ezért egyik hatékony tényezője a kulturális központoktól távol eső települések könyvtárakkal - akkori szóhasználattal: *népkönyvtárakkal* - történő ellátása, s a lakossággal való megkedveltetése.

Az állomány a legtöbb faluban még az 500 kötetet sem érte el, ezeket az érdeklődők hamar kiolvasták, és utána lecsökkent a forgalom. A különböző könyvtárak közötti együttműködés nem valósult meg.

1927-ben a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Népkönyvtári Bizottságot alapított. 1930-tól ismét a népkönyvtári hálózat bővítése volt a cél. Valószínűsíthető, ekkor fogalmazódik meg a „vándorkönyvtár” (ami letétként kiküldött szépirodalmi műveket tartalmaz) fogalma először, a mai modern szolgáltatásunk ezt mozgókönyvtárrá alakította. A vándorbotot felváltotta az autó, valóban csak ennyi lenne? Nem, természetesen nem csak ennyi, de valljuk be, van benne áthallás.

1948-ban a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium ládáiban 600 vándorkönyvtárat küldött a kis településekre. (Ezek 1949-1959-ben beolvadtak a körzeti könyvtárak által szervezett falusi népkönyvtárakba.) Kialakították a körzeti könyvtárak - több járás területét átfogó könyvellátó és módszertani irányító központok - rendszerét.

Az első körzeti könyvtár 1949-ben nyílt meg Veszprémben, s ezt 1951 végéig 32 másik követte. A körzeti könyvtárak által létesített első *letéti* intézményt, a Veszprém megyéhez tartozó mezőszentgyörgyi népkönyvtárat 1949. április 24-én avatták fel.

Szolnokon 1950 júniusában alakult meg a körzeti könyvtár a népkönyvtárak irányítására. 1952-re Magyarországon összesen 3000 falusi könyvtár működött, a fejlesztés azonban ötletszerű,

egyenetlen volt. A népkönyvtárak állománycseréje nem valósult meg, a kijuttatott könyv csak kifelé mozgott, s aztán rögzült, ott maradt a falusi könyvtárakban.

Az 1018/1956. (III.19.) közművelődésről szóló törvényerejű rendelet intézkedett arról, hogy az olvasók rendszeresen cserélődő olvasmány-anyaghoz jussanak a letéti könyvtáraktól. Kialakult az angolszász modell átvétele (centralizált, központi szervezet által irányított hálózat). A könyvtárak szabad használatát állampolgári jognak minősítette, a könyvtárakat magukat pedig a közművelődés alapintézményeivé tette a rendelet.

„Korszerű ellátás csak letéti központi vagy nagy állományú mozgókönyvtár (könyvtáratóbusz) útján végezhető. A helyi „törzsállomány” és a letéti állomány együttesen biztosíthatják csak a felsorolt sokoldalú igények korszerű kielégítését.” (Sallai István)

A megyei könyvtárak a hálózatok központjai, a megyei módszertani munka feladatai ekkor a hálózat módszertani irányítása, az állománygyarapítások segítése, képzések, továbbképzések szervezése, rendezvényszervezés, statisztikai adatok gyűjtése, értékelése.

Összesen 1 megyei könyvtár, 76 önálló könyvtár, 151 fiókkönyvtár, 1 művelődési autó működött Szolnok megyében. Az ekkoriban létrehozott klubkönyvtárakról és a településeket járó bibliobuszokról most nem ejtenék bővebben szót.

1976-ra tehető az újraéledő ellátórendszer kialakítása, melynek „a veszprémi újfajta könyvellátási kísérlet” az egyik jellemző példája.

Hamarosan elkezdődik egy mélyrepülés a könyvtári szakmában: a módszertani központok létszámát lecsökkentik, van olyan megyei könyvtár, ahol megszűnik ez az osztály, a kistelepülések magukra maradnak, gazdasági helyzetük reménytelen, kilátástalan, megszűnik a szakfelügyelet, stb.

1997. december 15-én kihirdetésre került az 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről. Ekkortól új lendület veszi kezdetét a módszertani munkában is, egyre több feladat hárul azokra a kollégákra, akik ezeket a pozíciókat töltik be.

Térjünk vissza az eredeti témához és evezünk hazai vizekre... Láthattuk az ellátórendszerek hullámvölgyeit, megerősödésüket és jól érzékeljük a hibáit, nehézségeit is.

A Megyei Könyvtár Területi szolgálata 1997-ben - Csáti Péterné osztályvezető lelkes közreműködésével - indította útjára megyénkben a cserélő típusú ellátórendszert a kistelepülések könyvtári szolgáltatási színvonalának emelésére.

Az ellátórendszer 9 alapító taggal indult - 100.000 Ft-os könyvvállománnyal, és egy új személygépkocsi megvásárlásával, melyhez pályázat útján jutott. Az ellátórendszer sikeresen működött, a tagok száma 2009-ig folyamatosan bővült 18 településre.

2012-re 12 település önkormányzatával kötött a megyei könyvtár együttműködési megállapodást, melynek célja a képviselő-testületek fenntartásában működő könyvtárak könyvellátásának bővítése, szakmai munkájának segítése, a településen élők alapvető könyvtári és információs igényeinek kielégítése. A fenntartók által befizetett összegből, a megyei könyvtár alapfeladatából adódó szolgáltatásnyújtásból, valamint pályázati támogatások révén valósul meg a tagkönyvtáraknak nyújtott sokrétű könyvtári szolgáltatás. Lassan, de biztosan látszik a hanyatlás. Most nem azzal van a probléma, hogy a könyvek kint maradnak, vagy nincs lehetőség az ellátórendszer folyamatos működtetésére. Egyszerűen a fenntartó önkormányzatok azt az 50 ezer forintos „beruházást” sem tudják előteremteni, ami az éves „részvételi díj” mértéke lenne. Elkezdődött a lemorzsolódás.

Ellátóból KSZR?

A megye nagytelepüléses szerkezetéből adódóan eddig kihasználatlan maradt a KSZR szolgáltatások bevezetése. Néhány évvel ezelőtt városi könyvtárként a jáász települések összefogásával a jáászberényi Városi Könyvtár és Információs Központból indult egy kezdeményezés, ami a mozgókönyvtári ellátás kistérségi normatíváját juttatta volna el a könyvtárakhoz. Ekkor még nem volt megfelelő a szolgáltatás fogadása, az egyik legnagyobb probléma az egyéb társulások működésének rossz tapasztalati voltak, ezt nem vállalták a fenntartók. Hasonlóképpen sikertelen volt a tiszafüredi Városi Könyvtár és Információs Központ kezdeményezése is. Azután Kunhegyes Városi Önkormányzata megállapodást kötött Tiszafüred Kistérség Többcélú Társulásával mozgókönyvtári ellátás tárgyában. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer létrehozása a tiszafüredi kistérség – kunhegyesi mikrotérségben – a könyvtári feladatok magasabb színvonalú ellátásának érdekében a Kunhegyesi Városi Könyvtár és Közművelődési Intézményen keresztül valósult meg. Mivel mindhárom kezdeményezésben aktívan részt vettem, nagy figyelemmel voltam a megalakult KSZR-re. Végre itt volt egy példa a megyéből (igaz, a 3. nekifutásra), hiszen jól ismertük akkor már az országos tendenciát, 2006-ban 58 könyvtár volt részese az országban a normatívának, amely akkor könyvtáranként 1.228.300,- Ft volt.

2008-ban, amikor a kunhegyesi KSZR megalakult (július 1.), 1495 szolgáltatóhely működött, s a normatíva összege már 1.300.000,- Ft volt településenként. Nem csak a módszertani osztály munkatársai várták a fejlődésről, fejlesztésről szóló híreket, hanem a hat település (Nagyiván, Tiszagyenda, Tiszaigar, Tiszaroff, Tiszaszentimre, Tomajmonostora) könyvtárosai is nagyon várták az új könyveket, folyóiratokat, rendezvényeket. A hírek egyre késtek. Tiszaroff és Tomajmonostora települések ekkor párhuzamosan a megyei könyvtár ellátórendszerének is tagjai voltak, évente 4 alkalommal így szem- és fültanúi voltunk, hogy előrelépés nincs, vagy alig valamicske. A kunhegyesi kollégák mindent megtettek, ami lehetőségük volt, de a keretösszeg felhasználásával nem ők rendelkeztek. A dokumentum-ellátásra kapott pénzt az utolsó fillérig a könyvtárakra költötték, jó gazda módjára figyelték a kedvezményeket, szakmai tanácsokkal segítették a kollégákat. Országosan négy év tapasztalata állt már ekkor mögöttünk, s nem volt titok, hogy a normatívák összege nem csak a megyénkben működő KSZR-ben nem ér 100%-ig célba. Természetesen voltak kimagaslóan jól működő szolgáltató helyekre is példák, de a valós értékek megismeréséhez egy átfogó vizsgálatra volt szükség. Ezt szorgalmazta a minisztérium (NEFMI) 2011-ben. Elkészültek a szakfelügyeleti adatlapok, 2012 tavaszáig sok KSZR-es szakfelügyeleti vizsgálat lezajlott az országban. Természetesen a megyei könyvtár módszertani osztálya is vállalta a teljes körű szakfelügyeleti vizsgálatot, a szolgáltató helyek és a szolgáltatást nyújtó könyvtár estében is. Az eredmény nem volt fényes. A normatíva összege összesen 22.980.000,- Ft volt a vizsgált időszakra. Ebből a 4 év alatt a települések összesen 1.734 dokumentumhoz jutottak, ami 3.139.000,- Ft dokumentumgyarapítási összeget takar. Közel 20 millió forintot nem a szolgáltatások színvonalának emelésére használtak fel.

Ezért a KSZR-t a törvényalkotó kiemelte a társulási formából, s a megyei könyvtárak feladatává tette, ezzel biztosítva, hogy a normatíva összege a települési könyvtárak szolgáltatási színvonalának emelésére kerüljön felhasználásra (2012. évi CLII. törvény 66.§, 9. pontja).

Hamarosan a jelenbe érünk. Persze még megemlíthető, hogy a Szolnok Kistérség Többcélú Társulása 2012. március 8-án felkért egy előadás megtartására. A kistérség polgármesterei kaptak tájékoztatást a KSZR-ről. Az előadás eredménye nehezen mérhető, de 9 település polgármestere

megállapodást írt alá a megyei könyvtárral 2012 decemberében a szolgáltatás igénybevételére. Összességében a megyében 39 település csatlakozott a megyei könyvtár felhívására. A KSZR indulásáról, elért eredményeiről remélem, hamarosan beszámolót olvashatnak a Kaptár következő számában.

Illés Julianna
VFKKI

MKE hírek

Ajánlom a megye könyvtárosainak figyelmébe a VERZÓ című elektronikus kiadványt, amely az MKE kéthavonta megjelenő hírlevele. Bemutakozó száma 2012 júniusában jelent meg, jelenleg már 4 szám olvasható az egyesület honlapján: <http://mke.info.hu/> E hírlevéllel az egyesület célja az, hogy – a honlap közleményeit kiegészítve – hosszabb, nagyobb lélegzetű írásokkal is bemutassa szervezeteit, szekcióit, tevékenységét, fontosabb eseményeit és az egyesület tagjainak munkájában rejlő értékeket. A civil élet friss információival, a könyvtári-információs világ híreivel az egyesületben folyó munkát, valamint a magyar könyvtárosok és információs szakemberek egyre hatékonyabb, eredményesebb szakmai életét és tevékenységét (állás, szakmai ajánló stb.) kívánja támogatni.

2012. november 22-23-án Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtárban került megrendezésre az Országos Könyvtári Konferencia. Témája:

„Könyvtárak a társadalom megújulásáért. Fejlesztés, fenntarthatóság, esély”.

Az Országos Könyvtári Konferenciát két szakmai szervezet, az MKE és az IKSZ rendezte a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, az OSZK közreműködésével.

Megfogalmazásra kerültek a *TÉZISEK ÉS AJÁNLÁSOK*, melyek az egyesület honlapján olvashatóak

Kedves Kollégák!

Ezt a fórumot is szeretném megragadni, hogy rövid tájékoztatást adjak az intézményeink életében bekövetkezett változásról.

Bizonyára ismert a könyvtáros szakma előtt, hogy a 2013 január 1-jével a megyei könyvtárak a székhely megyei jogú városok önkormányzatának fenntartásába kerültek. Ha a megyeszékhelyen működött városi könyvtár, az összevonásra került a megyei könyvtárral.

Így történt ez a mi megyénkben, Szolnokon is. A Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata átvette a Jász- Nagykun Szolnok Megyei Verseyhy Ferenc Könyvtárat és a saját Hild Viktor Könyvtár és Közművelődési Intézményét beolvasztotta az átvett intézménybe.

Az így létrejött intézmény neve: Verseyhy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény.

Az új intézmény vezetésére én kaptam megbízást.

Általános igazgatóhelyettes: Vinczéné Nagy Mária
Szakmai igazgatóhelyettes: Takáts Béla.

Tagintézményeink: Hild Viktor Könyvtár, Napsugár Gyermekház, Szandaszőlősi Művelődési Ház.

Magamról néhány sort.

1991 óta az összevonásig Hild Viktor Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény igazgatójaként dolgoztam

Alapvégzettségem tanárképző főiskola könyvtár – pedagógia szak, majd egyetemi kiegészítő diplomát szereztem népművelésből a Debreceni Tudományegyetemen és könyvtár szakból az ELTE-n.

Azért vállalkoztam az összevont intézmény vezetésére, mert elhittem, hogy az eddig megszerzett tapasztalattal segíteni tudom az előttünk álló feladatok megoldását úgy, hogy megfelelő városi és megyei szolgáltatásokat tudjunk biztosítani a partnereink számára.

Legalább ennyire fontos számomra, hogy közös értékrend mentén dolgozó szakmai csapattal dolgozhassak, akiknek egyéni szakmai ambícióikat segítve, alkotó jó munkahelyi légkörben szolgálhatjuk a megye és a városunk lakóit.

Nehéz feladatra vállalkoztunk, és egy átszervezés összevonás soha nem egyszerű, de úgy érzem, hogy a kollégáimtól, megkapom azt a szakmai emberi segítséget, ami egy ilyen csapatjátékosnak amilyen én vagyok nagyon fontos, a fenntartónktól pedig megkapjuk azt a felelős támogatást, amely a működés kereteit biztosítja.

Szeretnék jó kapcsolatot kialakítani a megyénk könyvtáraiban dolgozó valamennyi könyvtárossal. Bízom benne, hogy akivel eddig még nem volt szerencsém személyesen találkozni, azt a közeljövőben pótoljuk.

Keressük egymást, e-mail címem: igazgato@vfmk.hu

Lászlóné Nagy Ilona, igazgató
VFKKI

Kaptár

Jász-Nagykun-Szolnok megye könyvtárainak híradója

Szerkesztő: Illés Julianna (illes@vfmk.hu) Felelős kiadó: Lászlóné Nagy Ilona

Kiadja a Verseyhy Ferenc Könyvtár és Közművelődési Intézmény

5000 Szolnok, Kossuth tér 2., Postafiók 139.